

ЗАТВЕРДЖУЮ:

президент Державного некомерційного підприємства «Державний університет «Київський авіаційний інститут»

Ксенія СЕМЕНОВА

травня 2026 року

ВИСНОВОК

Державного некомерційного підприємства «Державний університет «Київський авіаційний інститут» (далі – КАІ) про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Кисіля Віталія Анатолійовича на тему: «Реструктуризація світового зернового ринку під впливом війни в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»

Витяг

із протоколу № 11 засідання
кафедри міжнародних економічних відносин КАІ
від 14 травня 2026 року

Присутні на засіданні науково-педагогічні працівники кафедри міжнародних економічних відносин:

Головуючий на засіданні – Грущинська Н. М., д.е.н., професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин;

Висоцька М. П., д.е.н., доцент, професор кафедри;

Корж М. В., д.е.н., професор, професор кафедри;

Мандра В. В., д.е.н., професор кафедри;

Мандра Н. Г., к.е.н., доцент кафедри;

Набок І. І., к.е.н., доцент, професор кафедри;

Панікар Г. Ю, к.е.н., доцент, доцент кафедри;

Пічкурова З. В., к.е.н., доцент, доцент кафедри;

Побоченко Л. М., к.е.н., доцент, зав. кафедри;

Плотніков О. В., д.е.н., професор, професор кафедри;

Прокоп'єва А. А., к.е.н., доцент, доцент кафедри;

Романчукевич В. В., д.е.н., професор кафедри;

Румянцев А. П., д.е.н., професор, професор кафедри;

Сайчук В.С., к.геогр.н., доцент, докторант кафедри;

Сидоренко К. В., к.е.н., доцент, доцент кафедри;

Татаренко Н. О., к.е.н., професор, професор кафедри.

Шеремет О. В., асист. викладача кафедри.

Аспіранти кафедри: Гаврилко О.С., Кравцов А.О., Кисіль В. А., Людовик Д. Д., Миронченко Д.Д., Мислік А.А., Никоненко В.О., Підуст О.Ю., Шаховець А.О., Шевченко М.Р.

Серед присутніх 7 докторів економічних наук, 8 кандидатів економічних наук, 1 кандидат географічних наук та 1 асистент викладача.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження аспіранта кафедри міжнародних економічних відносин Кисіля Віталія Анатолійовича на тему «Реструктуризація світового зернового ринку під впливом війни в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

Науковий керівник – к.е.н., доцент, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Факультету права та міжнародних відносин КАІ Побоченко Леся Миколаївна.

Дисертація виконувалась на кафедрі міжнародних економічних відносин Факультету права та міжнародних відносин КАІ. Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради Факультету міжнародних відносин НАУ (протокол № 7 від 25 жовтня 2022 року).

Виступили:

Здобувач Кисіль Віталій Анатолійович представив презентацію за основними положеннями дисертації «Реструктуризація світового зернового ринку під впливом війни в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

Після закінчення презентації Кисіля В.А, присутніми на захисті фахівцями були поставлені наступні запитання:

Запитання до здобувача:

1. Румянцев А.П., д.е.н., професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин КАІ.

Запитання: Скажіть, будь-ласка, на Вашу думку, які ключові теоретико-методологічні засади визначають трансформацію світового ринку зерна в умовах глобальної нестабільності та як вони співвідносяться з українським контекстом?

Відповідь: Дякую за запитання. На нашу думку, трансформація світового ринку зерна ґрунтується на поєднанні системного та інституційного підходів, які дозволяють розглядати зернову торгівлю як складну багаторівневу систему з економічними, політичними та соціальними детермінантами. У глобальному вимірі ключовими методологічними орієнтирами є концепції продовольчої безпеки, геоекономічної конкуренції та інтеграційних процесів. Для України ці засади набувають особливого значення, оскільки війна створила нові виклики для експортної інфраструктури, що потребує адаптації до змін у міжнародних

ланцюгах постачання.

2. Грушинська Н.М., д.е.н., професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин КАІ.

Запитання: Згідно Ваших досліджень, у чому полягають основні суперечності сучасної глобалізації, що впливають на функціонування зернових ринків та, які інституційні механізми можуть забезпечити їх подолання?

Відповідь: Дякую за запитання. Ми вважаємо, що серед ключових суперечностей глобалізації у сфері зернової торгівлі можна виділити нерівномірний доступ до ринків, залежність від транспортних коридорів, а також конфлікт між лібералізацією торгівлі та протекціоністськими політиками окремих держав. Подолання цих суперечностей можливе через інституційні механізми, зокрема, розвиток багатосторонніх торговельних угод, посилення ролі міжнародних організацій (ФАО, СОТ), а також створення регіональних платформ співпраці, які забезпечують баланс інтересів між виробниками та споживачами зерна.

3. Сидоренко К.В., к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин КАІ.

Запитання: Як Ви вважаєте, яку роль відіграють міжнародні організації та багатосторонні інституції у формуванні нової архітектури світового ринку зерна і, які перспективи інтеграції України у цей процес можна окреслити?

Відповідь: Дякую за запитання. Згідно проведених досліджень, було встановлено, що міжнародні організації та інституції виступають ключовими арбітрами у формуванні правил гри на світовому ринку зерна, забезпечуючи стандартизацію, прозорість та врегулювання торговельних спорів. Вони також сприяють розвитку механізмів продовольчої безпеки та координації дій у кризових ситуаціях. Для України перспективи інтеграції полягають у розширенні участі в діяльності таких структур, гармонізації національних стандартів із міжнародними, а також у використанні інституційних платформ для диверсифікації експортних потоків і залучення інвестицій у модернізацію аграрної інфраструктури.

4. Татаренко Н.О., к.е.н., професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин КАІ.

Запитання: Які нові концептуальні положення Ви запропонували щодо визначення національних економічних та аграрних інтересів України у контексті глобальної продовольчої безпеки, і чим вони відрізняються від попередніх підходів?

Відповідь: Дякую за запитання. Нами вперше розроблено комплексний механізм стимулювання експорту зерна на світові ринки, який інтегрує стратегічне планування, оптимізацію логістичних процесів, розвиток фінансових інструментів, стимулювання переробної галузі та інвестування у людський капітал. Це дозволяє розглядати експорт не лише як економічну діяльність, а як стратегічний інструмент забезпечення довгострокової стійкості аграрного сектору. На відміну від попередніх підходів, що акцентували увагу переважно на кількісних показниках виробництва та експорту, ми пропонуємо багатовимірну модель, яка враховує соціальні, технологічні та інституційні

чинники, що формують конкурентоспроможність України на глобальному ринку.

5. Плотніков О. В., д.е.н., професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин КАІ.

Запитання: Як розвиток людського капіталу та наукової підтримки впливає на формування конкурентних переваг України у глобальній продовольчій архітектурі?

Відповідь: Дякую за запитання. Розвиток людського капіталу є фундаментальним чинником підвищення конкурентоспроможності України на світовому ринку зерна. Автор дисертації підкреслює, що ефективне управління експортом неможливе без кваліфікованих фахівців, здатних працювати у сфері аграрного виробництва, логістики, міжнародного трейдингу та цифрової економіки.

Ключові аспекти впливу:

1. Освітня адаптація: оновлення програм аграрних університетів та бізнес-шкіл відповідно до сучасних вимог глобальної торгівлі, цифрових технологій та логістики. Це формує нове покоління спеціалістів, здатних працювати у міжнародному середовищі.

2. Професійна підготовка: система тренінгів і семінарів для фермерів, агрономів, логістів і трейдерів, що забезпечує практичні навички управління ризиками, використання цифрових платформ та інтеграції у глобальні ланцюги постачання.

3. Наукова підтримка: державне стимулювання досліджень у сфері селекції, технологій зберігання та переробки зерна. Це дозволяє створювати продукцію з високою доданою вартістю та відповідати міжнародним стандартам якості.

4. Інноваційна інтеграція: залучення молодих науковців та стартапів до розробки технологічних рішень у сфері аграрної логістики, цифрового моніторингу та екологічної стійкості виробництва.

5. Розвиток людського капіталу та наукової підтримки формує довгострокові конкурентні переваги України, оскільки забезпечує не лише ефективність виробництва та експорту, а й здатність адаптуватися до глобальних викликів. Це перетворює Україну з постачальника сировини на стратегічного партнера у світовій продовольчій архітектурі.

6. Прокоп'єва А.А., к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин КАІ.

Запитання: Дуже цікаве та ґрунтовне дослідження було Вами проведено, поясніть у чому полягає наукова новизна авторських рекомендацій щодо інтеграції України до багаторівневої архітектури світового ринку зерна та, які практичні інструменти для цього розроблено?

Відповідь: Дякую за запитання. При проведенні досліджень була сформована наступна наукова новизна полягає в удосконаленні концепції співпраці України з Європейським Союзом у сфері глобальної продовольчої безпеки. Нами запропоновано концептуальну схему співпраці, яка виходить за межі традиційної торгівлі зерновими культурами та охоплює модернізацію

агропромислового комплексу, інтеграцію логістичних систем, фінансову підтримку та інституційну взаємодію. Практичними інструментами стали рекомендації щодо гармонізації торговельних норм, розвитку інфраструктури та створення механізмів страхування аграрних ризиків. Це формує нову архітектуру партнерства, засновану на гнучкості та адаптивності до умов воєнних і поствоєнних трансформацій.

7. Пічкурова З.В., к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин КАІ.

Запитання: Які методичні доробки у Вашій роботі стосуються аналізу зарубіжних практик аграрних трансформацій, і як вони можуть бути використані для формування стратегічних напрямів української зовнішньоекономічної політики?

Відповідь: Дякую за запитання. Нами розроблено науково-методичний підхід до оцінки ефективності експортної діяльності зернотрейдерів, який поєднує економетричні моделі, аналіз сценаріїв, інструменти штучного інтелекту та інфраструктурну підтримку. У роботі використано зарубіжні практики прогнозування врожайності та експортних потоків (моделі AGMEMOD, нейронні мережі, РСА-аналіз), що дозволяють враховувати вплив кліматичних змін, політичних рішень та глобальних криз. Ці методичні доробки можуть бути застосовані для формування стратегічних напрямів української зовнішньоекономічної політики, зокрема у сфері диверсифікації експортних маршрутів, розвитку страхових механізмів та адаптації до нових екологічних викликів.

8. Висоцька М.П., д.е.н., доцент, професор кафедри міжнародних економічних відносин КАІ.

Запитання: Розкрийте, будь-ласка, у чому полягає сутність багатокомпонентної моделі управління експортом зернових культур, представленої на слайді 32 та, які її ключові елементи забезпечують довгострокову стійкість і конкурентоспроможність України на світовому ринку?

Відповідь: Дякую за запитання. Модель управління експортом зерна в Україні демонструє системну, багаторівневу структуру, яка поєднує стратегічне планування, логістичний менеджмент, фінансові інструменти, розвиток переробки та людського капіталу. Ключовими елементами є:

1. Стратегічне планування та прогнозування – це базовий рівень моделі, який забезпечує координацію між ключовими державними інституціями (Мінагрополітики, Мінінфраструктури, Мінекономіки, Мінфін, НБУ, Генштаб). Автор підкреслює важливість створення Національної стратегії експорту зерна, моніторингу світових цін, попиту та врожайності, а також оцінки геополітичних, кліматичних і логістичних ризиків. Державний аграрний реєстр (ДАР) виступає інформаційною основою для прийняття управлінських рішень.

2. Логістичний менеджмент та розвиток інфраструктури відображає практичну новизну моделі. Автор пропонує оптимізацію існуючих маршрутів через морський коридор, Дунайський кластер і залізничні «Шляхи солідарності». Важливим елементом є залучення міжнародних інвестицій

(СБРР, Світовий банк) та розвиток приватно-державного партнерства для модернізації портів і транспортних вузлів.

3. Фінансові та ринкові інструменти стимулювання включають доступне фінансування (експортне кредитування, агрострахування) та ринкову підтримку (дерегуляція, цифровізація, промоція української продукції). Авторська ідея полягає у створенні сприятливого фінансового середовища, яке стимулює експорт і зменшує ризики для виробників.

4. Розвиток переробки та доданої вартості підкреслює перехід від сировинної моделі до виробництва продукції з високою доданою вартістю. Запропоновано податкові преференції, грантову підтримку модернізації та кластерний підхід, що сприяє формуванню агропромислових кластерів. Контроль якості забезпечує відповідність міжнародним стандартам ISO та GlobalGAP.

5. Розвиток людського капіталу та наукова підтримка завершує модель, акцентуючи на адаптації освітніх програм до вимог цифрової економіки, логістики та міжнародного трейдингу. Автор пропонує систему тренінгів і семінарів для фермерів, агрономів, логістів і трейдерів, а також державну підтримку наукових досліджень у сфері селекції, технологій зберігання та переробки.

Дана модель відображає авторську концепцію інтегрованого управління експортом зерна, яка поєднує стратегічне бачення, інституційну координацію, фінансову підтримку, технологічну модернізацію та розвиток людського капіталу. Модель є гнучкою, адаптивною та орієнтованою на довгострокову стійкість, що забезпечує конкурентні переваги України на світовому ринку зерна.

9. Мандра Н.Г., к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КАІ.

Запитання: Вами запропоновано механізм інституційної, фінансової та логістичної взаємодії, представлених у схемі, поясніть яка їх сутність та як вони сприяють формуванню стійкої моделі інтеграції України у глобальні продовольчі ланцюги?

Відповідь: Дякую за запитання. Сутність механізмів полягає у створенні комплексної архітектури співпраці:

1. Інституційний рівень - гармонізація торговельних норм, участь у програмах ЄС з продовольчої безпеки, формування спільних регуляторних стандартів.

2. Фінансовий рівень - залучення інвестиційних ресурсів ЄС, використання механізмів страхування аграрних ризиків, доступ до кредитних програм для модернізації виробництва та логістики.

3. Логістичний рівень - розвиток транспортних коридорів, інтеграція портової та залізничної інфраструктури, створення цифрових платформ для моніторингу та управління експортними потоками.

Ці механізми забезпечують стійкість моделі інтеграції України у глобальні продовольчі ланцюги, оскільки дозволяють реагувати на кризові виклики (війна, блокада портів, зміни клімату) та водночас формують

довгострокові конкурентні переваги.

Таким чином, схема не лише ілюструє напрями співпраці, а й підкреслює авторську новизну представлення України як активного учасника глобальної продовольчої архітектури, здатного поєднувати власні інтереси з європейськими стратегічними пріоритетами.

10. Набок І. І., к.е.н., доцент, професор кафедри міжнародних економічних відносин КАІ.

Запитання: У Вашій дисертації Ви пропонуєте механізм співпраці між Україною та ЄС, у чому полягає концептуальна новизна, і як вони забезпечують баланс між національними інтересами та загальноєвропейськими пріоритетами продовольчої безпеки?

Відповідь: Дякую за запитання. Новизна полягає у представленні співпраці як багаторівневої системи, де поєднуються державна політика, інституційна взаємодія, бізнес-ініціативи та цифрові платформи. Авторська схема демонструє, що Україна не лише постачає зерно на європейський ринок, а й інтегрується у стратегічні програми ЄС з продовольчої безпеки. Це дозволяє збалансувати національні інтереси (збереження експортного потенціалу, розвиток аграрної інфраструктури) з пріоритетами ЄС (стабільність постачання, диверсифікація джерел, екологічна стійкість). Таким чином, співпраця набуває характеру партнерства, а не односторонньої залежності.

11. Людовик Д.Д., аспірант кафедри міжнародних економічних відносин КАІ.

Запитання: Ви провели ґрунтовне дослідження світового ринку зерна, які основні тенденції розвитку українського ринку зерна у сучасних умовах?

Відповідь: Дякую за запитання. В українському зерновому секторі простежуються кілька ключових тенденцій. По-перше, зростає роль технологічних інновацій використання сучасних агротехнологій, цифрових систем моніторингу та точного землеробства, що підвищує врожайність і якість продукції. По-друге, відбувається поступова інтеграція у європейський економічний простір, що проявляється у гармонізації стандартів якості та розширенні експортних можливостей. По-третє, актуальним залишається питання логістики: блокування портів та обмеження транспортних коридорів змушують Україну шукати альтернативні маршрути постачання зерна, зокрема через залізничні та річкові перевезення. Нарешті, важливим чинником є зміна структури виробництва зростає частка кукурудзи та соняшнику, тоді як традиційні культури (пшениця, ячмінь) залишаються базовими, але їхня динаміка залежить від зовнішніх ринкових умов.

12. Мислік А.А., аспірант кафедри міжнародних економічних відносин КАІ.

Запитання: Дуже цікаве дослідження було Вами проведено, скажіть як український ринок зерна впливає на світовий зерновий ринок?

Відповідь: Дякую за запитання. Україна традиційно входить до числа провідних експортерів зернових культур, зокрема пшениці, кукурудзи та ячменю. Її експортний потенціал має стратегічне значення для глобальної продовольчої безпеки. Коливання обсягів виробництва та експорту

безпосередньо впливають на світові ціни: скорочення постачання призводить до дефіциту та зростання вартості зерна, особливо для країн-імпортерів у Північній Африці та Азії. Водночас стабілізація виробництва в Україні сприяє вирівнюванню міжнародних продовольчих балансів. Крім того, український ринок формує конкуренцію для інших великих експортерів (США, Бразилії), що змінює структуру світової торгівлі зерном. Таким чином, Україна виступає не лише регіональним, а й глобальним гравцем, від якого залежить цінова стабільність і доступність зернових ресурсів на світовому ринку.

Після відповідей на запитання виступили:

Науковий керівник - завідувач кафедри міжнародних економічних відносин, к.е.н., професор кафедри міжнародних економічних відносин Факультету права та міжнародних відносин КАІ Побоченко Леся Миколаївна.

Побоченко Л. М.:

Шановні колеги! Хочу висловити підтримку дисертаційній роботі Кисіля Віталія Анатолійовича, яка є результатом його системної наукової праці протягом останніх років. Робота вирізняється високим рівнем наукової зрілості, актуальністю дослідження, чітко сформульованими цілями та завданнями, а також аргументованими теоретичними і практичними висновками.

Дисертант продемонстрував глибоке розуміння закономірностей розвитку та трансформаційних процесів у сфері міжнародної економічної взаємодії, зокрема в контексті функціонування світового зернового ринку. Відзначається його здатність стратегічно мислити, комплексно аналізувати інституційні механізми та міжнародний досвід, а також формувати практичні рекомендації щодо удосконалення фінансових, логістичних та інтеграційних інструментів у зерновій галузі. Отримані результати мають прикладне значення для публічного управління аграрним сектором, міжнародної економічної діяльності та співробітництва у сфері продовольчої безпеки, а також можуть бути використані в освітніх програмах з міжнародної економіки. Це сприятиме більш ефективному включенню України до глобальних процесів розвитку зернового ринку та зміцненню її позицій як одного з ключових гравців світової аграрної торгівлі.

Здобувач уважно реагував на всі зауваження, що виникали в процесі підготовки роботи, постійно вдосконалював зміст дисертації, самостійно опрацьовував складні теоретичні концепти та системно працював над практичним наповненням дослідження, зокрема щодо тенденцій розвитку українського зернового ринку та його впливу на світові продовольчі процеси. Як науковий керівник можу засвідчити, що дисертація є самостійним дослідженням здобувача, виконаним із дотриманням принципів академічної доброчесності та має значний науковий і прикладний потенціал для розвитку аграрної економіки України та її інтеграції у глобальний ринок зерна.

Вважаю, що дисертаційна робота повністю відповідає вимогам до наукових досліджень такого рівня, а її автор Кисіль Віталій Анатолійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини».

Рецензенти дисертаційної роботи, які наголосили на позитивних аспектах дослідження та висловили свої побажання і зауваження:

Грушинська Н. М., д.е.н., професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин КАІ:

Шановні колеги! У своєму виступі хочу зазначити, що дисертаційна робота Кисіля В.А. є своєчасною та значущою як у національному, так і в міжнародному вимірі, оскільки відповідає потребі наукового осмислення та практичного удосконалення інституційних, фінансових та правових механізмів реструктуризації світового ринку зерна під впливом війни в Україні.

Особливої уваги заслуговує комплексний характер дослідження, у межах якого автором проаналізовано структуру світового зернового ринку, визначено роль України у формуванні глобальної продовольчої системи, досліджено вплив війни на міжнародні торговельні потоки, механізми ціноутворення та функціонування експортної інфраструктури. Водночас дисертаційна робота містить обґрунтовані пропозиції щодо формування нової моделі стимулювання експорту зерна, розвитку партнерських відносин України з країнами ЄС та адаптації аграрного сектору до сучасних воєнних і поствоєнних викликів, що свідчить про практичну значущість отриманих результатів.

Попри високий рівень наукової обґрунтованості, актуальність тематики та практичну цінність отриманих результатів, дисертаційна робота Кисіля В. А. містить окремі дискусійні положення та аспекти, які можуть бути предметом подальших наукових досліджень і уточнень.

По-перше, у роботі недостатньо уваги приділено порівняльному аналізу досвіду інших країн – провідних експортерів зерна, зокрема США, Канади, Бразилії чи Австралії, щодо адаптації аграрного сектору до кризових явищ, логістичних обмежень та глобальних торговельних трансформацій. Більш широке використання міжнародних порівняльних кейсів дозволило б поглибити обґрунтованість запропонованих механізмів підвищення конкурентоспроможності українських зернотрейдерів.

По-друге, окремі положення дисертації, присвячені прогнозуванню тенденцій розвитку світового ринку зерна, мають переважно описовий характер і могли б бути посилені застосуванням ширшого спектра економетричних моделей, сценарного аналізу або кількісного прогнозування впливу геополітичних ризиків на міжнародну торгівлю зерновими культурами.

По-третє, у роботі значна увага приділяється питанням логістики та диверсифікації експортних маршрутів, однак недостатньо розкрито проблематику цифровізації міжнародної торгівлі зерном, використання сучасних цифрових платформ, технологій штучного інтелекту та інструментів автоматизації управління логістичними процесами, які нині відіграють дедалі важливішу роль у функціонуванні глобальних аграрних ринків.

По-четверте, окремі статистичні дані та аналітичні оцінки, наведені у дисертації, потребують більш глибокої візуалізації та систематизації, зокрема через використання узагальнюючих схем, моделей або інтегрованих

аналітичних таблиць, що сприяло б підвищенню рівня сприйняття окремих результатів дослідження.

По-п'яте, у контексті дослідження співробітництва України з Європейським Союзом доцільним було б більш детально проаналізувати потенційні ризики та обмеження інтеграції українського зернового ринку до європейського економічного простору, зокрема питання конкуренції, регуляторних бар'єрів та впливу екологічних стандартів ЄС на функціонування вітчизняного аграрного сектору.

Разом із тим наведені зауваження мають переважно рекомендаційний та дискусійний характер і не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи. Вони свідчать про складність і багатогранність досліджуваної проблематики та можуть слугувати підґрунтям для подальших наукових пошуків автора. Загалом дисертація є завершеним самостійним науковим дослідженням, виконаним на високому теоретичному та методичному рівнях.

Вважаю, що дисертація відповідає вимогам, які висуваються до наукових робіт на здобуття ступеня доктора філософії, а її автор Кисіль Віталій Анатолійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини».

Набок І. І., к.е.н., доцент, професор кафедри міжнародних економічних відносин КАІ:

У своєму виступі я хочу наголосити, що автором дисертаційної роботи обґрунтовано вибір і послідовно реалізовано міждисциплінарну методологію, яка поєднує історико-логічний, системно-структурний, статистичний, аналітичний та прогностичний підходи. Застосований інструментарій дозволив всебічно дослідити як глобальні тенденції розвитку зернового ринку, так і специфіку українського контексту в умовах війни та інтеграції до європейського економічного простору. Коректність визначення об'єкта, предмета та логіки наукового аналізу відповідає сучасним вимогам до дисертаційних досліджень у сфері міжнародних економічних відносин.

В роботі Кисіля В.А. можна відзначити системне використання сучасних методів економічного аналізу, порівняльної статистики, моделювання ринкових процесів та оцінки впливу геополітичних факторів на структуру світового зернового ринку. Автором забезпечено логічну послідовність дослідження від теоретичного осмислення механізмів функціонування глобального аграрного ринку до практичних рекомендацій щодо адаптації українських підприємств до нових умов міжнародної торгівлі. Дисертаційна робота загалом вирізняється високим рівнем теоретичного та практичного опрацювання матеріалу, проте окремі аспекти дослідження потребують уточнення й можуть бути вдосконалені у майбутніх наукових розвідках автора. Це стосується деталізації окремих методологічних положень, розширення емпіричної бази для підтвердження окремих висновків, а також поглиблення аналізу окремих напрямів міжнародної економічної взаємодії у сфері зернової торгівлі. Окремі порівняльні приклади зарубіжних практик могли б бути розширені для більшої репрезентативності та глибшого зіставлення з українським контекстом. У висновках до розділів доцільно чіткіше виділити авторські положення, які становлять наукову

новизну, щоб підкреслити внесок дисертанта. Структура додатків може бути оптимізована: варто згрупувати матеріали за тематичними блоками для зручності використання.

У підсумку, я вважаю, що дослідження цілком відповідає вимогам до PhD-дисертацій за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини», а її автор Кисіль Віталій Анатолійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії.

Прокоп'єва А. А., к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин КАІ:

У своєму виступі хочу зазначити, що дисертація здобувача є комплексним і системним дослідженням, яке поєднує актуальну проблематику реструктуризації світового ринку зерна з викликами глобальної продовольчої безпеки, міжнародної торгівлі та адаптації аграрного сектору України до умов війни. Робота вирізняється масштабністю наукового аналізу, логічною структурною побудовою та високим рівнем теоретичної й аналітичної аргументації. Особливої уваги заслуговує запропонований автором комплексний механізм стимулювання експорту зерна, який розглядається як багаторівнева система взаємодії логістичних, фінансових, інституційних та інфраструктурних елементів у контексті сучасних геополітичних трансформацій. Не менш вагомим є запропонований підхід до розвитку співробітництва України з країнами Європейського Союзу у сфері забезпечення глобальної продовольчої безпеки, що виходить за межі традиційних торговельних відносин і поєднує механізми економічної інтеграції, логістичної координації, інвестиційної підтримки та стратегічного партнерства.

Дисертаційне дослідження Кисіля В.А. характеризується високим рівнем наукового опрацювання, логічністю викладу матеріалу та значною практичною спрямованістю. Разом із тим, у контексті подальшого розвитку результатів роботи можна відзначити окремі моменти рекомендаційного характеру.

1. Доцільним є подальше поглиблення обґрунтування окремих методичних підходів, використаних у дослідженні, зокрема при аналізі трансформацій світового ринку зерна в умовах воєнних та глобальних викликів.

2. Перспективним напрямом удосконалення роботи може бути розширення порівняльного аналізу із залученням більшої кількості країн-конкурентів України на світовому аграрному ринку, що дозволило б ще повніше розкрити її конкурентні позиції.

3. Окремі практичні рекомендації щодо регулювання та розвитку експортної діяльності могли б бути деталізовані в частині механізмів їх реалізації на рівні державної економічної політики та бізнес-середовища.

4. Більш глибоке опрацювання довгострокових сценаріїв розвитку світового ринку зерна з урахуванням геополітичних та кліматичних факторів підвищило б прогностичну цінність дослідження.

Водночас зазначені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи, яка є завершеним, самостійним і науково обґрунтованим дослідженням, що має вагоме теоретичне та практичне значення.

Дисертація заслуговує на позитивну оцінку, а її автор Кисіль Віталій

Анатолійович на підтримку щодо подальшого розгляду роботи та присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Татаренко Н. О., к.е.н., професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин КАІ:

Шановні присутні, хочу підкреслити актуальність тематики дисертації, яка присвячена дослідженню тенденцій розвитку українського ринку зерна та його впливу на світовий зерновий ринок. Це дослідження є надзвичайно важливим у сучасних умовах, коли глобальна продовольча система переживає глибоку трансформацію, а зерновий сектор стає ключовим чинником економічної стабільності та міжнародної співпраці.

Особливо хочу наголосити, що Україна має значно більший потенціал у сфері виробництва та експорту зернових культур, ніж часто визнається. Наші можливості у вирощуванні високоякісного зерна, розвитку логістичної інфраструктури та залученні інвестицій можуть стати основою для формування нової економічної присутності на глобальному ринку. Дисертант абсолютно влучно акцентує увагу на необхідності створення сучасних механізмів міжнародної взаємодії, які не лише супроводжують процес інтеграції України у світовий зерновий простір, а й активно формують нову архітектуру глобальної продовольчої безпеки.

Для підтвердження своєї думки хочу навести приклад із практики українського аграрного сектору: використання сучасних технологій зберігання та транспортування зерна демонструє високу ефективність та інноваційність, але часто потребує підтримки на рівні міжнародного фінансування, технологічного трансферу та участі у спільних проєктах. У цьому контексті наукові висновки автора мають беззаперечне практичне значення, адже вони пропонують конкретні інструменти для зниження асиметрій у доступі до світових ринків та прискорення інтеграції України у глобальну зернову систему.

Вважаю, що дисертаційна робота заслуговує на підтримку, оскільки поєднує теоретичну актуальність, практичний результат і відповідність спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини».

Плотніков О. В., д.е.н., професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин КАІ:

Шановні присутні, хочу підкреслити актуальність тематики дисертації, яка присвячена дослідженню ролі українського зернового ринку у трансформації міжнародної економічної взаємодії та забезпеченні глобальної продовольчої безпеки. У сучасній економіці зерновий сектор стає чинником, що визначає рівень світової конкуренції, стабільність цін, організацію торговельних процесів і здатність країн швидко адаптуватися до викликів зовнішнього середовища. Особливо хочу відзначити практичну складову дослідження, пов'язану з аналізом та обґрунтуванням напрямів реструктуризації світового ринку зерна під впливом війни в Україні. Для міжнародної економіки цінність

таких досліджень полягає у зменшенні асиметрій доступу до продовольчих ресурсів, прискоренні інтеграційних процесів, підвищенні прозорості торговельних рішень і кращому контролю ризиків, пов'язаних із глобальними продовольчими кризами. Це особливо важливо для країн, які залежать від імпорту зерна, мають обмежені власні ресурси та потребують стабільної координації дій на міжнародному рівні.

Вважаю, що дисертація відповідає вимогам, які висувуються до наукових робіт на здобуття ступеня доктора філософії, а її автор Кисіль Віталій Анатолійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини».

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Кисіля Віталія Анатолійовича на тему «Реструктуризація світового зернового ринку під впливом війни в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»

1. Обґрунтування вибору теми дослідження. Вибір теми, присвяченої тенденціям розвитку українського ринку зерна та його впливу на світовий зерновий ринок, зумовлений високою актуальністю проблематики у сучасних умовах глобальної економіки. Україна традиційно входить до числа провідних експортерів зернових культур, а її аграрний сектор відіграє стратегічну роль у забезпеченні міжнародної продовольчої безпеки. Коливання обсягів виробництва та експорту зерна безпосередньо впливають на світові ціни, формують конкурентне середовище та визначають баланс сил на глобальному ринку.

Дослідження цієї теми є важливим для розуміння закономірностей інтеграції України у світову економічну систему, виявлення внутрішніх і зовнішніх факторів, що впливають на ефективність функціонування зернового ринку, а також для розробки практичних рекомендацій щодо підвищення конкурентоспроможності українських виробників. Наукова новизна полягає у комплексному аналізі взаємозв'язку між національними тенденціями та глобальними процесами, що дозволяє оцінити роль України як одного з ключових гравців світового зернового ринку.

Таким чином, обрана тема має як теоретичне, так і практичне значення, оскільки результати дослідження можуть бути використані для удосконалення державної аграрної політики, розвитку експортної стратегії та формування ефективних механізмів міжнародної економічної взаємодії у сфері продовольчої безпеки.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційне дослідження виконано на кафедрі міжнародних економічних відносин КАІ в межах науково-дослідної роботи:

- «Міжнародний рух капіталу в умовах зовнішньої збройної агресії проти України та повсюдної відбудови» (номер державної реєстрації №12-2024/15.01.01. Період виконання – 02.01.2024 - 31.12.2025рр.);

- «Теоретичні та практичні аспекти модифікації системи міжнародних економічних відносин в умовах багатополарності розвитку світового господарства» (номер державної реєстрації №118-2022/15.01.01. Період виконання – 01.01.2022 – 30.12.2023рр.).

Зокрема, у системному вигляді використано аналітичні матеріали щодо дослідження структури та динаміки світового ринку зерна в контексті війни в Україні, аналіз ролі українського ринку зерна в світовій економіці, оцінку місця України на світовому ринку зерна в умовах війни, а також напрямів і перспектив державного регулювання зернового ринку України.

Тема дисертації відповідає освітньо-науковій програмі «Міжнародні економічні відносини» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» галузі знань 29 «Міжнародні відносини» в КАІ (зокрема, ОК 1.3.1 та ОК 1.3.2).

3. Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є теоретичне обґрунтування та розроблення практичних рекомендацій щодо реструктуризації світового зернового ринку під впливом війни в Україні.

Для досягнення поставленої мети в дисертаційній роботі визначено такі основні наукові завдання:

- дослідити генезис світового ринку зерна як різновиду світового товарного ринку;
- розкрити класифікацію чинників, що формують попит та пропозицію на світовому ринку зерна;
- проаналізувати методичні підходи до оцінки ефективності експорту на світовому ринку зерна;
- дослідити структуру світового ринку зерна;
- визначити роль українського ринку зерна в формуванні світового зернового ринку з врахуванням сучасних тенденцій;
- обґрунтувати ефективність державної політики з регулювання експортної діяльності зернотрейдерів в умовах війни;
- визначити тенденції розвитку українського ринку зерна та його вплив на світовий зерновий ринок;
- розробити стратегічні напрями стимулювання експорту зерна на світові ринки;
- запропонувати концепцію сприяння співробітництва України з країнами ЄС з метою забезпечення глобальної продовольчої безпеки.

4. Об'єкт дослідження процес дослідження реструктуризації світового зернового ринку під впливом війни в Україні та способи мінімізації негативних наслідків на нього.

5. Предмет дослідження сукупність теоретичних, методичних і практичних підходів, пов'язаних з реструктуризацією світового зернового ринку під впливом війни в Україні.

6. Методи дослідження. У процесі виконання поставлених завдань у роботі застосовано загальнонаукові і спеціальні методи наукового дослідження.

Дисертаційне дослідження ґрунтується на застосуванні принципу об'єднання теорії та практики, а також на прогнозуванні розвитку економічних процесів. Методологічною основою є: історико-логічний метод (для визначення понять «світовий ринок зерна», «функції світового ринку зерна»); системно-структурний аналіз (для систематизації аналізованих показників ефективності роботи зернотрейдерів на світових ринках); статистичний і графічний методи (під час обробки і узагальнення статистичних даних); аналіз і синтез (під час оцінювання ролі України на світовому ринку зерна); експертних оцінок і прогнозів (у процесі визначення тенденцій розвитку українського ринку зерна).

Інформаційною базою дослідження слугували наукові праці та монографії вітчизняних і зарубіжних учених-економістів; закони та нормативно-правові акти та офіційні матеріали Верховної Ради України й Кабінету Міністрів України; статистичні дані Державної служби статистики України; дані й матеріали Міністерства освіти і науки України; публікації з наукових видань; аналітичні звіти; офіційні матеріали міжнародних організацій наукових конференцій, симпозіумів тощо; інтернет-ресурси; результати власних наукових досліджень, аналітичні та інформаційні матеріали з відкритих джерел.

7. Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні теоретико-методологічних засад дослідження трансформації світового зернового ринку в умовах геополітичної нестабільності та обґрунтуванні напрямів адаптації міжнародної торгівлі зерном під впливом війни в Україні. Наукові результати, що характеризують новизну проведеного дисертаційного дослідження та виносяться на захист:

удосконалено:

- концептуальний підхід до розробки механізму сприяння співробітництва України з країнами ЄС з метою забезпечення глобальної продовольчої безпеки, який на відміну від існуючих, дасть можливість забезпечити індивідуальність при розробці механізмів управління партнерськими співвідношеннями України та ЄС за рахунок гнучкості та адаптивності до військових умов;
- процес управління експортом зернових культур в Україні, завдяки впровадженню запропонованої концепції управління, яка являє собою комплексну систему, що охоплює стратегічне планування, удосконалення логістичних ланцюгів, розвиток фінансових механізмів, стимулювання переробної промисловості та формування висококваліфікованого кадрового потенціалу;
- процес стимулювання експорту зерна на світові ринки за рахунок розробленої ефективної моделі, яка ґрунтується на принципах синергії між державними, бізнесовими, науковими та міжнародними інституціями, що сприятиме формуванню стабільної та конкурентоспроможної експортної політики;
- підхід до визначення детермінант, які впливають на попит та пропозицію на світовому ринку зерна, що в свою чергу охоплюють різноманітні економічні, кліматичні, соціальні та політичні фактори, які формують динаміку цього ринку;

набуло подальшого розвитку:

- категоріальний апарат в частині визначення світового ринку зерна, що розглядається як сегмент аграрного ринку в світі, який охоплює економічні відносини, що пов'язані із виробництвом, обробкою, розподілом та споживанням зернових культур, охоплюючи взаємодію між виробниками, переробниками, споживачами й торговельними посередниками, що географічно відділені, задля забезпечення обігу зерна як товару у межах національної та світової економік;
- теоретичний підхід до визначення функції світового зернового ринку, в частині розподілу їх на основні та допоміжні;
- науково-методичний підхід до формування послідовності проведення аналітичної роботи по оцінці ефективності експортної діяльності на світовому ринку зерна, через комбінування економетричних моделей, штучного інтелекту, аналізу сценаріїв та інфраструктурної підтримки.

8. Теоретичне значення. Теоретичне значення дисертації полягає у поглибленні наукових уявлень про світовий ринок зерна як системний чинник трансформації міжнародних економічних відносин та глобальної продовольчої безпеки. У роботі зерновий ринок розглянуто не лише як окремий сегмент міжнародної торгівлі, а як складну економічну систему, що поєднує виробничі ресурси, логістичну інфраструктуру, фінансові механізми, державне регулювання та інституційні обмеження.

Такий підхід розширює теоретичне розуміння ролі зернового сектору у світовій економіці, оскільки дозволяє пов'язати структурні зміни в українському аграрному виробництві з трансформацією глобальних торговельних процесів, міжнародної конкуренції, інноваційної активності у сфері агробізнесу, управління продовольчими ризиками та формування нових моделей створення вартості у глобальних ланцюгах постачання.

Дисертаційна робота містить науково обґрунтовані положення щодо моделей трансформації світового ринку зерна під впливом воєнних подій в Україні. Теоретичне значення має виокремлення структурної, логістичної, інтеграційної та регуляторної моделей, що дає змогу пояснити перехід від традиційних механізмів міжнародної торгівлі зерном до системної перебудови глобальної архітектури продовольчої безпеки.

У цьому контексті розширено інтерпретацію поняття «продовольча зрілість» держави, ролі зерна як стратегічного економічного ресурсу, логістичної інфраструктури як елемента міжнародної економічної взаємодії та державних і міждержавних інституцій як інструментів підтримки стабільності ринку в умовах кризових викликів.

Важливим теоретичним результатом є обґрунтування концепції глобальної зернової системи як інтегрованої моделі міжнародної економічної взаємодії, що поєднує виробничі ресурси, логістичні маршрути, фінансові механізми, аналітику, регуляторні інструменти та політики відповідального використання. На відміну від підходів, у яких зерновий ринок трактується переважно як окремий сегмент аграрної торгівлі, у дисертації доведено можливість його розгляду як ключового компонента світової економічної

архітектури, що впливає на швидкість торговельних циклів, якість міжнародних рішень, координацію міждержавних дій, прозорість процесів і здатність країн перетворювати аграрні ресурси на інструменти глобальної стабільності.

Результати дослідження сприяють розвитку теорії міжнародних економічних відносин, аграрної економіки, інноваційного менеджменту та управління продовольчими ринками. Теоретичне значення роботи полягає у поглибленні понятійно-категоріального апарату дослідження трансформації світового зернового ринку, уточненні взаємозв'язку між якістю аграрних ресурсів, логістичною зрілістю, людським капіталом, державним регулюванням, міжнародною конкуренцією та продовольчими результатами. Сформовані положення створюють підґрунтя для подальших міждисциплінарних досліджень впливу українського зернового ринку на глобальну продовольчу безпеку, експортні можливості, розвиток аграрних підприємств і післявоєнну модернізацію України.

Єдність змісту дисертації підтверджується узгодженістю мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження, логіки трьох розділів, положень наукової новизни, прикладних моделей реструктуризації зернового ринку та особистого внеску здобувача. Теоретичні результати роботи безпосередньо пов'язані з її прикладною частиною, оскільки запропонована концепція глобальної зернової системи демонструє, яким чином узагальнені положення про трансформацію ринку, інтеграцію України у світову економіку, управління логістикою та продовольчими ризиками можуть бути представлені у вигляді цілісної моделі міжнародної економічної взаємодії.

9. Практичне значення та використання результатів дисертаційного дослідження. Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання у вигляді теоретичних узагальнень та практичних рекомендацій, викладені у роботі положення можуть бути використанні органами державної влади, міжнародними організаціями, аграрними компаніями та учасниками світового зернового ринку при формуванні управлінських і стратегічних рішень в умовах воєнних та поствоєнних трансформацій. Використання концептуального підходу при розробці механізму сприяння співробітництва України з країнами ЄС задля забезпечення глобальної продовольчої безпеки дасть змогу підвищити ефективність експортної діяльності вітчизняних зернотрейдерів.

Практичне значення результатів дисертаційної роботи підтверджується їх упровадженням у діяльність підприємств. Зокрема, результати дослідження використано у діяльності:

- ТОВ «УМАНЬ ХЛІБ ГРУП», зокрема щодо вдосконалення механізмів міжнародної співпраці у сфері експорту зернової продукції, диверсифікації логістичних маршрутів та адаптації зовнішньоекономічної діяльності підприємства до змін світового зернового ринку в умовах війни в Україні (довідка про впровадження від 12.06.2026, №1);

- кафедри міжнародних економічних відносин при підготовці фахівців за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» за освітньо-професійними програмами «Міжнародні економічні відносини» та

«Міжнародний бізнес» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти й дисциплін: «Економіка та міжнародні економічні зв'язки України» та «Міжнародна економічна діяльність України» (довідка про впровадження від 28.04.2026, №2).

10. Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі теоретичні положення, аналітичні узагальнення, прикладні рекомендації, висновки та розроблені авторські підходи, викладені в роботі, одержані здобувачем особисто. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів має посилання на відповідні джерела.

11. Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дисертаційного дослідження пройшли апробацію на міжнародних наукових і науково-практичних конференціях, зокрема: «ПОЛІТ. Сучасні проблеми науки» (Київ, 2023, 2024, 2025), «Стратегічні засади інтеграції України у глобальний геоекономічний простір», (Київ, 2025); «Національні економічні стратегії розвитку в глобальному середовищі» (Київ, 2023, 2024, 2025, 2026).

12. Публікації. За темою дисертації опубліковано 12 наукових праць. Серед них: 4 статті у фахових наукових виданнях України та 8 тез доповідей у матеріалах міжнародних наукових і науково-практичних конференцій.

Список опублікованих праць за темою дисертації

Статті у фахових наукових виданнях України

1. Побоченко, Л. М., Кисіль, В. А. Структура та динаміка світового ринку зерна у контексті війни в Україні. *Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць*. Одеса: Одеський національний економічний університет. 2024. № 1-2 (88-89). С. 181-190. DOI: [https://doi.org/10.33987/vsed.1-2\(88-89\).2024.181-190](https://doi.org/10.33987/vsed.1-2(88-89).2024.181-190) URL: <https://vsed-oneu.com.ua/index.php/journal/article/view/41>

2. Побоченко, Л., Кисіль, В. Роль українського ринку зерна в світовій економіці. *Збірник наукових праць "Вчені записки"*. 2025. №39 (2). 361-371. DOI: http://doi.org/10.33111/vz_kneu.39.25.02.30.208.214 URL: [https://vz.kneu.ua/archive/2025_39\(2\).30](https://vz.kneu.ua/archive/2025_39(2).30)

3. Побоченко, Л., Кисіль, В. Прогноз кон'юнктури ринку зерна в Україні та світі. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 342 (3(2)), 395-400 DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-342-3\(2\)-60](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-342-3(2)-60) URL: <https://herald.khmn.edu.ua/index.php/heraldes/article/view/2018>

4. Кисіль, В. Світовий зерновий ринок в контексті національних і глобальних асиметрій. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 346(5), 649-659. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-346-5-93> URL: <https://herald.khmn.edu.ua/index.php/heraldes/article/view/2424>

Наукові праці, які додатково відображають результати дисертації

5. Кисіль, В. А. Роль українського зерна в забезпеченні світової продовольчої безпеки в умовах війни. *ПОЛІТ. Сучасні проблеми науки*.

матеріали XXV Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 4-7 квітня 2023 р. Київ: НАУ, 2023. С.181-183.

6. Побоченко Л.М., Кисіль В.А. Сучасні тенденції розвитку світового ринку зерна в умовах війни в Україні. *Національні економічні стратегії розвитку в глобальному середовищі: матеріали XIV Міжнар. наук.-практ. конф.*, Київ, 11 травня 2023 р., НАУ, м. Київ. С. 210-213.

7. Кисіль, В.А. Зерновий конфлікт між Польщею та Україною в умовах війни. *ПОЛІТ. Сучасні проблеми науки: матеріали XXV Міжнар. наук.-практ. конф.*, Київ, 2-5 квітня 2024 р. Київ: НАУ, 2024. С. 141-142.

8. Побоченко Л.М., Кисіль В.А. Україна на світовому ринку зерна в умовах війни. *Національні економічні стратегії розвитку в глобальному середовищі: матеріали XV Міжнар. наук.-практ. конф.*, Київ, 25 квітня 2024 р. Київ, 2024. С. 115-118.

9. Кисіль В.А. Інновації та технологічні зміни у світовій аграрній торгівлі. *ПОЛІТ. Сучасні проблеми науки: матеріали XXVI Міжнар. наук.-практ. конф.*, Київ, 28 лютого 2025 р. Київ: КАІ, 2025. С. 165-167.

10. Кисіль В.А. Позиціонування українських підприємств на зовнішніх ринках зерна. *Національні економічні стратегії розвитку в глобальному середовищі: матеріали XVI Міжнар. наук.-практ. конф.*, Київ, 24 квітня 2025 р. Київ, 2025. С. 142-144.

11. Кисіль, В.А. Зміни кон'юнктури зернового ринку України в умовах війни. *Стратегічні засади інтеграції України у глобальний гео економічний простір: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.*, Київ, 21 травня 2025 р., Київ, 2026. С.286-288.

12. Побоченко Л.М., Кисіль В.А. Конкурентні переваги зернової продукції України на світовому ринку в умовах воєнних викликів. *Національні економічні стратегії розвитку в глобальному середовищі: матеріали XVIII Міжнар. наук.-практ. конф.*, Київ, 23 квітня 2026 р. Київ, 2026. С. 182-184.

13. Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 278 сторінок, із них - 243 сторінки основного тексту. Робота містить 12 таблиць, 29 рисунків, 5 додатків. Список використаних джерел складається із 212 найменувань.

14. Характеристика особистості здобувача. У процесі підготовки дисертаційної роботи Кисіль Віталій Анатолійович зарекомендував себе як відповідальний, ініціативний і творчий дослідник, який володіє глибоким аналітичним мисленням, здатний формулювати складні наукові проблеми та самостійно знаходити ефективні шляхи їх вирішення. Він продемонстрував високу академічну культуру, дисциплінованість, відкритість до наукової дискусії та здатність до міждисциплінарного мислення. Здобувач повною мірою володіє сучасними методами аналізу міжнародних економічних процесів, має ґрунтовну підготовку в галузі міжнародної економіки, аграрної політики, гео економіки та стратегічного прогнозування. Його наукова робота

відзначається цілісністю підходів, обґрунтованістю висновків і прагненням до прикладної реалізації здобутих результатів, що особливо важливо в контексті дослідження тенденцій розвитку українського ринку зерна та його впливу на світову продовольчу систему.

15. Оцінка мови та стилю дисертації. Текст дисертації викладено грамотною, фаховою українською мовою, у відповідності до норм наукового стилю. Виклад матеріалу є логічно послідовним, структурованим і чітким, з коректним використанням термінології у сфері міжнародних економічних відносин, зовнішньоекономічної політики та дипломатії. Дисертація оформлена відповідно до чинних вимог Міністерства освіти і науки України, з дотриманням стандартів академічної доброчесності, стилістичної єдності та бібліографічної точності.

16. Рецензенти рекомендують: відповідно до пп. 15, 16 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, *пропонується такий склад разової ради:*

Голова ради:

Грушинська Наталія Миколаївна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин Факультету права та міжнародних відносин КАІ.

Рецензенти:

Татаренко Наталія Олексіївна, кандидат економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин Факультету права та міжнародних відносин КАІ.

Офіційні опоненти:

Шереметинська Оксана Валеріївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки праці та менеджменту Національного університету харчових технологій.

Цимбал Людмила Іванівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародної економіки Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана.

Халатур Світлана Миколаївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Дніпровського державного аграрно-економічного університету.

Усі члени разової спеціалізованої вченої ради не мають реальний чи потенційний конфлікт інтересів щодо здобувачки Кисіля Віталія Анатолійовича (зокрема, є його близькою особою) та/або його наукового керівника.

У результаті попередньої експертизи дисертації Кисіля Віталія Анатолійовича і повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Киселя Віталія Анатолійовича на тему «Реструктуризація світового зернового ринку під впливом війни в Україні».

2. Вважати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Киселя Віталія Анатолійовича відповідає спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року. № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), вимогам пп. 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

3. Рекомендувати дисертаційну роботу «Реструктуризація світового зернового ринку під впливом війни в Україні», подану Киселем Віталієм Анатолійовичем на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 29 «Міжнародні відносини», за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

4. Рекомендувати Вченій раді затвердити склад разової спеціалізованої вченої ради:

Голова ради:

Груциньська Наталія Миколаївна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин Факультету права та міжнародних відносин КАІ.

Рецензенти:

Татаренко Наталія Олексіївна, кандидат економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин Факультету права та міжнародних відносин КАІ.

Офіційні опоненти:

Шереметинська Оксана Валеріївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки праці та менеджменту Національного університету харчових технологій.

Цимбал Людмила Іванівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародної економіки Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана.

Халатур Світлана Миколаївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Дніпровського державного аграрно-економічного університету.

Результати голосування щодо рекомендації до захисту дисертації Кисіля Віталія Анатолійовича:

«за» – 17

«проти» – немає

«утримались» – немає

Головуючий на засіданні:

Професор кафедри міжнародних економічних відносин КАІ,
д.е.н., професор

Наталія ГРУЩИНСЬКА

Секретар засідання:

Доцент кафедри міжнародних економічних відносин КАІ,
к.е.н., доцент

Аліна ПРОКОП'ЄВА

ПОГОДЖЕНО:

Проректор з наукових досліджень та трансферу технологій КАІ,
д.т.н., професор

Сергій ГНАТЮК